

LEADER

Pohjoisin Lappi

Yleiset rahoitusohjeet 2024

Hyväksytty Leader Pohjoisin Lappi ry:n hallituksessa 30.11.2023

Sisällys

1	Yleistä	3
1.1	Hankkeen hakuprosessi	3
1.2	Sähköinen hakeminen Hyrrä-järjestelmällä	4
1.3	Rahoitettava toiminta ja kiintiön käyttö, seuranta ja tavoitteet.....	6
2	Yritystuet	8
2.1	Tuen hakijan kriteereitä	8
2.2	Tuettavat toimialat	9
2.3	Yritystukimuodot	11
2.3.1	Yritysten investointihankkeet, tukitaso 30–40 %	11
2.3.2	Yritysten käynnistys- ja kehittämistuki.....	12
2.3.3	Yhteistyöhankkeet, joiden hyödynsaajina yritykset	18
3	Yleishyödylliset kehittämishanketuet	22
3.1	Yleishyödylliset yhteistyöhankkeet	23
3.1.	Koulutushankkeet enimmäistukitaso 90 %	24
3.3.	Yleishyödylliset investoinnit, tukitaso 65–75 %	25
4	Yleiset rahoituslinjaukset ja yhdistyksen omat hankkeet	27
4.1	Valintajaksot	27
4.2	Yhdistyksen omat hankkeet	27

1 Yleistä

Leader Pohjoisin Lappi on maaseudun kehittämissyhdistys, joka myöntää hankerahoitusta maaseudun elinvoiman ja viihtyvyyden lisäämiseen. Rahoitus koostuu Euroopan Unionin, valtion ja kuntien rahoituksesta. Leader-toimintaryhmien kautta on haettavissa maaseudun yritystukiin ja hanketukiin 180 miljoonaa euroa, josta EU:n osuus on 43 prosenttia, valtion osuus 37 prosenttia ja kuntien osuus 20 prosenttia. Yhdistys rahoittaa hankkeita, jotka edistävät Kemijärven, Inarin, Utsjoen, Sodankylän, Savukosken, Sallan ja Pelkosenniemen alueen viihtyvyyttä ja elinvoimaa.

Yhdistyksen henkilöstö auttaa hankkeen suunnittelussa. Hankkeet käsitellään yhdistyksen hallituksessa, joka koostuu kolmikantaperiaatteen mukaisesti yhdistys-, kunta- ja yksityisistä edustajista. Hallitus päättää hankkeen rahoittamisesta strategiaan, lainsäädäntöön ja valintakriteereihin perustuen. Myönteisen rahoituspäätöksen saaneet hankkeet käsitellään Lapin ELY-keskuksessa, joka tekee hankkeisiin viranomaispäätökset.

Hankkeen hakijalla on kokonaisvastuu hankkeen rahoituspäätöksen mukaisesta toteutuksesta. Leader Pohjoisin Lappi ry voi myös itse toteuttaa hankkeita, joilla tuetaan Kahdeksan vuodenajan koti- strategian toteutumista.

1.1 Hankkeen hakuprosessi

1. Hakija ottaa yhteyttä Leader-ryhmän henkilöstöön, joka ohjaa hankkeen hakemisessa. Mikäli hanke ei ole rahoitettavissa Leaderin kautta, ohjataan se oikeaan rahoituskanavaan.
2. Hankehaku on jatkuva, mutta hankkeet käsitellään hakujakoittain. Hankkeen tulee olla täydennetty ja valmis käsiteltäväksi 2 viikkoa ennen kokousta. Jos hanke ei ole valmis käsiteltäväksi, niin se siirtyy seuraavaan kokoukseen.
3. Strategian mukainen hakemus jätetään sähköiseen Hyrrä-järjestelmään ennen aloittamista.
4. Hakemus tulee vireille sen jättöhetkellä. Hakija voi aloittaa hankkeen omalla riskillä vireilletulo ilmoituksen jälkeen (ei suositeltavaa).
5. Henkilöstö tarkistaa hakemuksen ja palauttaa sen tarvittaessa täydennettäväksi hakijalle.
6. Hanke voidaan ottaa hallituksen kokouksen käsittelyyn, kun se on kaikilta osin valmis käsiteltäväksi. Jotta hanke voidaan ottaa hallituksen käsiteltäväksi, tulee sen olla valmis 2 viikkoa ennen kokousta.
7. Hallitus tekee myönteisen tai kielteisen päätöksen. Hakijaa tiedotetaan päätöksestä kokouksen jälkeen.
8. Myönteisen päätöksen saanut hanke toimitetaan Leader-ryhmän toimesta Lapin ELY-keskukseen.
9. Lapin ELY-keskus voi pyytää lisätietoja hankkeen päätöksen tueksi. Käsittelyaika vaihtelee ollen keskimäärin 2 kuukautta.
10. Tieto rahoituspäätöksestä tulee tiedoksi hakijalle sähköpostitse. Päätös on luettavissa Hyrrä-järjestelmässä ja siinä voi olla poikkeamia toimitettuun hakemukseen nähden tai erityisehtoja, jotka tulee huomioida toteutuksessa.
11. Ennen hankkeen aloitusta, on suositeltavaa pitää aloituspalaveri Leaderin henkilöstön kanssa.
12. Hakija toteuttaa hankkeen päätöksessä hyväksytyin hankesuunnitelman ja kustannusarvion puitteissa. Leaderin henkilöstö neuvoo tarvittaessa myös hankkeen toteutusvaiheessa.
13. Hankkeisiin voi hakea tarvittaessa muutoksia. Muutoksista tulee olla yhteydessä henkilökuntaan ennen niiden toteuttamista.
14. Hakija hakee maksatusta Hyrrä-järjestelmän kautta ja hakemukset käsitellään Lapin ELY-keskuksessa. Leader-ryhmä neuvoo maksatusasioissa tarvittaessa. Suositeltavaa on, että hakija

hakee maksatusta useammassa erässä vuosittain. Maksun haussa tulee huomioida rahoituspäätöksen ehdot.

15. Hanketyypistä riippuen tulee hakijan tehdä loppuraportti, josta ilmenee mm. hankkeen tulokset ja havaitut jatkokehittämistarpeet. Hakijan on täytettävä myös seurantatiedot Hyrrä-järjestelmässä, jolla kootaan kaikkien maaseuturahaston hankkeiden tulokset valtakunnallisesti. Seurantatiedoilla seurataan hankkeen vaikuttavuutta ja tulosten saavuttamista.

1.2 Sähköinen hakeminen Hyrrä-järjestelmällä

Vuonna 2023 käynnistyneellä rahoituskaudella kaikki hankehakemukset tehdään sähköisesti. Hakemus tehdään sähköiseen [Hyrrä-palveluun](#), johon myös hankesuunnitelman tiedot kirjataan. Järjestelmä ottaa hakijan perustiedot Ytj:n rekisteristä.

Hyrrään kirjaututaan osoitteessa <https://hyrra.ruokavirasto.fi/login.html>. Hyrrä-asiointia varten tarvitaan henkilökohtaiset pankkitunnukset, mobiilivarmenne tai sirullinen tunnistautumiskortti.

Rahoituskausien vaihteessa Hyrrä-järjestelmä uudistuu ja vuonna 2023 käynnistyneen rahoituskauden rahoitusta haetaan uudistuneessa käyttöliittymässä, johon pääsee kirjautumisen jälkeen siirtymään valitsemalla sivuston yläosasta ”Hyrrä uudistuu. Siirry uudistettuun Hyrrään tästä”.

Hyrrä uudistuu. Siirry uudistettuun Hyrrään tästä. →

TERVETULOA:
OLET KIRJAUT

UUSI HAKEMUS ▾ HANKKEET

Uuden rahoituskauden pääsee luomaan kohdasta ”Uusi hakemus”, ja aiemmin tallennetut hakemukset, käsittelyssä olevat tai rahoituspäätöksen saadut hankkeet löytyvät kohdasta ”Omat hankkeet”.

Siirry alkuperäiseen Hyrrään tästä →

Kirjautuneena:
Asioi yrityksen puolesta:

Etusivu Omat hankkeet Uusi hakemus

Profiili ↗ Kirj

Vuosina 2014–2022 rahoituspäätöksen saaneet hankkeet löytyvät alkuperäisestä Hyrrästä.

Huomioithan, että hanketta (tuen kohteena olevaa toimenpidettä) ei saa aloittaa ennen sen vireille tuloa Hyrrä-palvelussa. Hanke tulee vireille, kun se on palvelussa allekirjoitettu ja lähetetty.

Hyrrässä on mahdollista täyttää hankehakemus suomeksi tai ruotsiksi. Yhdistyksellämme ei ole resursseja käsitellä englanninkielisiä hakemuksia, sillä päätöksen hankkeiden rahoituksen puoltamisesta tekee hallitus, jolla kielitaitotaso on vaihteleva.

Pohjoisin Lappi

Hyrrään tulee varmuuden vuoksi liittää kaikki liitteet PDF-muodossa, jotta varmistetaan liitteiden avautuminen kaikissa päätöksenteon eri vaiheissa, eikä hankkeen käsittelyyn tule tiedostomuodosta johtuvia viivästyksiä.

Hankesuunnitelma

Hankesuunnitelma on asiakirja, jonka mukaisesti hanke toteutetaan. Hankesuunnitelmaan on sisällytettävä kehittämistarpeet, hankkeen tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi tarvittavat toimet, toteutumisen arviointiperusteet ja arvio toteutusajasta sekä kuvaus kestävän kehityksen huomioon ottamisesta. Hankesuunnitelmasta on lisäksi käytävä ilmi hankkeen toteutustapa, tukimuoto, hankkeen tavoiteltavat tulokset ja vaikutukset.

Hankesuunnitelmassa on esitettävä, miten hankkeen valmistelussa on otettu huomioon jo aikaisemmin julkisella rahoituksella rahoitetuista hankkeista saadut vastaavaan tai siihen läheisesti liittyvään toimintaan myönnetyn tuen tulokset. Lisäksi hankesuunnitelmassa on esitettävä, miten hankkeen tuloksena syntyvää toimintaa jatketaan hankkeen päättymisen jälkeen.

Hankesuunnitelmaa voi valmisteluvaiheessa työstää erillisenä tekstitiedostona, jonka tiedot syötetään sitten Hyrrään.

Suomi.fi -valtuudet

Hyrrä-palvelun käyttäminen edellyttää, että hakijalla on ajantasaiset tiedot yhdistysrekisterissä ja nimenkirjoittajalla on Suomi.fi- valtuudet kunnossa siten, että he pääsevät hakemaan yhdistyksen puolesta maaseudun tukia ja etuuksia. Mikäli et ole varma, kuka saa allekirjoittaa asiakirjoja yhdistyksen puolesta, tarkista yhdistyksen nimenkirjoitusoikeus säännöistä ja prh- rekisteriotteesta. Niissä yhdistyksissä, joille on merkitty yhdistysrekisteriin vain yksi nimenkirjoittaja, voi yhdistyksen nimenkirjoitusoikeuden omaava henkilö asioida sähköisesti yhdistyksen nimissä ilman erillisiä valtuuksia. Jos nimenkirjoittajia on sääntöjen mukaan kaksi, tulee heille hankkia valtuudet virkailijavaltuutuspalvelun kautta. [Hakemuksella valtuuttaminen - Suomi.fi](#)

Jos asioimaan halutaan valtuuttaa sellainen henkilö, jolla nimenkirjoitusoikeutta ei ole, tulee nimenkirjoitusoikeuden omaavan henkilön tehdä valtuudet Suomi.fi-palvelussa. [Suomi.fi-valtuudet, avustettu valtuuttaminen organisaatioasiakkaille - Suomi.fi](#)

Mikäli yhdistyksen sääntöihin on merkitty yksi nimenkirjoittaja, voi nimenkirjoittaja valtuuttaa muita henkilöitä asioimaan Hyrrässä. Toimi silloin näin:

- Valitse asiakaskategoriaksi: Maaseudun tuet ja etuudet Valitse valtuuskoodiksi jokin seuraavista:
  - Maaseudun ja kalatalouden tukien ja korvauksien hakeminen: tällä valtuudella voi täyttää, allekirjoittaa ja lähettää hakemuksen.
  - Maaseudun ja kalatalouden tuki- ja korvaushakemusten valmistelu: tällä valtuudella voi avustaa hakemuksen täyttämässä, mutta ei allekirjoittaa eikä lähettää hakemusta. Tätä valtuutta voi käyttää esimerkiksi neuvoja tai tilitoimisto.
  - Maaseudun ja kalatalouden tuki- ja korvaustietojen katselu: tällä valtuudella voi vain tarkastella hakemuksia, ei täyttää, allekirjoittaa eikä lähettää hakemuksia

1.3 Rahoitettava toiminta ja kiintiön käyttö, seuranta ja tavoitteet

Leader Pohjoisin Lappi ry:n rahoitusta ohjaa Kahdeksan vuodenajan koti -strategia, joka on laadittu yhteistyössä alueen asukkaiden kanssa ja hyväksytty Maa- ja metsätalousministeriössä. Strategia on osa CAP27 -suunnitelman toimeenpanoa.

Kehittämisen painopisteet on jaettu kolmeen pääpainopisteeseen:

- Kahdeksan vuodenajan kylä
- Juureva pohjoinen kulttuuri
- Pohjoiset elinkeinot

Painopisteiden toteutumista edistetään hyödyntämällä keinoja:

- osallisuus, yhteistyö ja verkostot
- ikäihmiset, lapset ja nuoret
- tieto, osaaminen ja digitalisaatio
- luonnon monimuotoisuus ja kestävä ratkaisut

Strategian pohjalta on laadittu Maa- ja metsätalousministeriössä hyväksytyt valintakriteerit hanke- ja yritystuille. Hankkeet pisteytetään ja laitetaan paremmuusjärjestykseen. Hankerahoitus on harkinnanvaraista ja tapauskohtaista ja perustuu lainsäädäntöön ja Leaderin hallituksen päätökseen.

Ohjelmakaudelle 2023–27 on käytettävissä hanke- ja yritystukiin 4,77 milj. euroa (EU 43 % valtio 37 % ja kunta 20 %). Kiintiö jakautuu tasaisesti rahoitusvuosille. Mikäli vuodelle osoitettua kiintiötä ei saada käytettyä, se siirtyy seuraavan vuoden kiintiöön. Myös alitoteutuneista hankkeista ja peruista hankkeista on mahdollista saada tietyin ehdoin palautettua kiintiötä käyttöön. Palautuvat kiintiöt vahvistetaan vuosittain. Tavoitteena on, että kehittämistoimia toteutetaan tasaisesti ohjelmakauden aikana.

Strategiassa on esitetty tavoitteet kiintiön jakautumiselle eri painopisteille ja eri tukimuotojen välille. Toteumaa seurataan reaaliaikaisesti ja vuosittaisilla rahoituslinjauksilla voidaan ohjata toteuman etenemistä. Jos joku painopiste ei edisty omalla painollaan, niin siihen ohjataan enemmän aktivointitoimia, suunnattuja kampanjointia, tiedottamista ja erillisiä teemahakuja. Painopisteiden toteutumista voidaan ohjata myös yhdistyksen omilla hankkeilla, jos muita hakijoita ei löydy teemaa edistämään.

	EU 43 %	Valtio 37 %	Kunta 20 %	Julkinen rahoitus yhteensä	Yksityinen rahoitus	Kokonaisrahoitus
Kahdeksan vuodenajan kylä	820 972	706 418	381 847	1 909 237 40 %	840 058	2 749 295
Juureva pohjoinen kulttuuri	410 468	353 209	190 924	954 619 20 %	420 029	1 374 648
Pohjoiset elinkeinot	820 972	706 418	381 847	1 909 237 40 %	1 890 129	3 799 366
Strategiaa toteuttavat toimet yhteensä	2 052 430	1 766 044	1 170 080	4 773 093	3150216 35 %	7 923 309
Toimintaraha	463 243	398 604	215 462	1 077 093 18 %	-	1 077 309
Strategiaa toteuttavat	2 515 673	2 164 649	1 170 080	5 850 402	3 150 216	9 000 618

toimet ja toimintaraha yhteensä						
---------------------------------	--	--	--	--	--	--

- [Kahdeksan vuodenajan koti- strategia](#)
- [Kahdeksan vuodenajan koti -strategian tiivistelmä](#)
- [1325/2022, Laki maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027](#)
- [617/2023, Valtioneuvoston asetus maaseudun hanketoiminnan tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027](#)
- [646/2023, Valtioneuvoston asetus maaseudun yritystuista rahoituskaudella 2023–27](#)
- [Valintakriteerit](#)
- [Lapin ELY-Leader linjaukset yritystukien osalta](#)

Toiminnalle on määritelty MMM:n asettamat tavoitteet, joita täydentää yhdistyksen strategiassa määrittelemät tavoitteet.

Kehittämisen painopiste	Tavoite	Määrä
Kahdeksan vuodenajan koti Juureva pohjoinen kulttuuri	Hankkeissa tehtävän vastikkeettoman työn määrä	35 000 h
	Uudet hakijat Älykkäät kylät-strategioiden määrä Kylien innovaatiot ja digitaalisuus, lähipalvelukokeilut Ilmasto- ja ympäristötietoisuuden lisääminen Perinnetiedon- ja taidon siirtyminen sukupolvien välillä - hankkeet tai toimet Kansainväliset hankkeet	20 kpl 14 kpl 5 kpl 1 000 hlö 20 % 2 kpl
Pohjoiset elinkeinot	Asiantuntijapalvelut Pohjoiset elinkeinot painopisteen kiintiöstä	12 %
	Investointihankkeet Uusien yritysten määrä Nuoret, alle 36-vuotiaat hakijat Syntyneiden työpaikkojen määrä Ympäristö- ja ilmastotoimien määrä kiintiöstä	120 kpl 20 kpl 20 % 40 kpl 20 %

2 Yritystuet

Investointitukea voidaan myöntää sellaiseen yrityksen investointiin, jolla on olennaista merkitystä yrityksen perustamiselle, kasvulle tai kehitymiselle. Leader rahoittaa hankkeita, jotka kestävän kehityksen periaatteita noudattaen monipuolistavat, uudistavat ja lisäävät maaseudun elinkeinotoimintaa. Tavoitteena on parantaa maaseudun yritysten toimintaedellytyksiä ja kehittää niiden kilpailukykyä.

Tuki on harkinnanvaraista ja hakijan tukikelpoisuus tarkistetaan viranomaispäätöstä tehdessä ELY-keskuksessa (mm. verovelat, maksuhäiriöt tai muut lakisääteisten velvoitteiden hoidot). Hanke tulee olla kehittämistä (ei lakisääteistä tai tavanomaista toimintaa). Tuella ei saa vääristää kilpailua kuin korkeintaan vähäisissä määrin. Hakija itse arvioi alueen kilpailutilanteen ja asemansa markkinoilla sekä kertoo hakemuksessaan, kuinka yrityksen tuotteet tai palvelut eroavat tai täydentävät jo olemassa olevaa tarjontaa. Kilpailutilanne huomioidaan erityisesti paikallisilla markkinoilla toimiville yrityksille, koska asiakaskunta on silloin rajattu. Tarkasteltava markkina-alue määritellään sen mukaan, millä alueella yritys toimii, mistä asiakkaat tulevat tai minne tuotteita/palveluita myydään.

2.1 Tuen hakijan kriteereitä

Tuki on tarkoitettu pääsääntöisesti yritystoimintaa suunnitteleville ja alkaville yrityksille sekä yritystoimintaa kehittäville mikroyrityksille (enintään 5htv). Leader-ryhmän kautta haettua tukea investointeihin voidaan myöntää yli viisi henkilöä henkilötyövuosina työllistävälle mikroyrityksille vain erityisestä syystä. Käynnistämistä ja kehittämistukia voidaan myöntää myös luonnollisille henkilöille tukimuodon mukaan.

Osa-aikaisen yrittäjyyden tukeminen on mahdollista tietyissä tukimuodoissa. Osa-aikaiseksi yritystoiminnaksi ei lasketa harrastuksenomaista toimintaa. Osa-aikaisella yrityksellä tulee olla jatkuvuutta ja tavoitteena on, että mahdollisimman monesta osa-aikaisesta yrityksestä voisi tulla myöhemmin päätoimisia. Yrityksen tulee tuottaa ansiota yrittäjälle ja toiminnan tulee olla yleistä, julkista ja saatavilla markkinoilla. Osa-aikayrittäjyyttä tuettaessa huomioidaan, ettei tuettavalla toiminnalla heikennetä kokoaikaisten toimijoiden ansaintamahdollisuuksia.

Yrityksellä tulee olla toimipaikka Leader-alueella. Toimipaikassa tulee olla aidosti jatkuvaa toimintaa esim. työntekijöitä, siellä tuotetaan palveluita tai tehdään tuotteita (ei vain varasto).

Tukea voidaan myöntää yrityksille, joilla arvioidaan olevan edellytykset kannattavaan toimintaan. Tukea ei voida myöntää vaikeuksissa olevalle yritykselle kuin tietyin edellytyksin.

LPL ry:n linjaus: Tuen hakijan tulee olla täysi-ikäinen, ellei vuosittaisessa rahoituslinjauksessa määritellä toisin. Eläkkeellä oleva henkilö voi olla tuen hakijana, mikäli yritystoiminnasta saatava tulo on yrittäjälle merkittävä suhteessa eläkkeeseen.

Kokoaikaisesti palkkatyössä oleva ei ole osa-aikayrittäjä, vaan työaikaa yrittäjyyteen tulee olla normaalin työajan puitteissa. Osa-aikaisella yrityksellä on oltava y-tunnus, YEL/MYEL- vakuutus (pois lukien eläkeläiset) ja olennaista merkitystä yrittäjän toimeentuloon sekä kuulua ennakoperintärekisteriin. Osa-aikayrittäjän tavoittelema liikevaihtotavoite tulee olla vähintään 10 000 € ja tavoitetta arvioidaan liiketoimintasuunnitelman pohjalta arvoituna, tarkoituksenmukaisuusharkinta ja toimiala huomioiden.

Kun investointitukea hakee **alkava yritys**, tulee yrittäjän itsensä työllistyä tuettavassa yrityksessä. Toimivaa yritystä voidaan tukea, vaikka yrittäjä itse ei työllisty siinä, mutta se lisää yleisesti työllisyyttä.

2.2 Tuettavat toimialat

Lähipalvelut, jotka lisäävät alueella asumisen mahdollisuuksia tai korvaavat alueen ulkopuolelta hankittuja palveluita. Lähipalveluilla turvataan kylien elinvoimaa, työllisyyttä ja lisätään asumisen turvallisuutta.

LPL ry:n linjaus: Kaupanalaa tuetaan pääsääntöisesti vain, jos myytävät tuotteet ovat paikallisesti tuotettuja, kauppa sijaitsee taajaman ulkopuolella tai kaupan palvelut ovat asumisen kannalta tärkeitä.

Liikunta-, hyvinvointi- ja kauneuspalveluita tuetaan vain, jos yrittäjä pystyy osoittamaan riittävän kysynnän ja vähäisen kilpailutilanteen.

Sote-alan yrityksiä tuetaan, jos ne mahdollistavat ikäihmisten kotona tai kodinomaisissa oloissa asumista.

Biotalous, johon sisältyy mm. uusiutuviin luonnonvaroihin pohjautuva paikallinen energiantuotanto, lähiruoka, porotalous, maa- ja metsätalous sekä luonnontuoteala.

Biotalouden alalla pyritään luonnonvarojen arvostuksen, käytön ja jalostusasteen nostamiseen paikallisesti. Lyhyillä toimitusketjuilla parannetaan lähiruoan saatavuutta ja kannattavuutta. Tuet antavat mahdollisuuden uudenlaiseen lähiruoan tuotantoon ja porotalouden innovatiiviseen kehittämiseen. Luonnontuotealalla kehitetään liiketoimintamalleja sekä raaka-aineiden saatavuutta helpottavaa tukkutoimintaa ja tuetaan kokeiluja. Yritystoimintaa suunnittelevia ja aloittavia innostetaan kokeilemaan yrittäjyyttä eri tukimuodoin.

LPL ry:n linjaus: Polttopuuyrittäjyyttä tuetaan vain kokoaikaisille yrityksille, joiden päätoimiala on polttopuiden tuottaminen tai lisänä maa-, metsä-, kala- tai porotalousalan yrittäjyyttä. Erityisesti tuettavaa on paikallisen energiantuotannon edistäminen ja maisemanhoitopalvelut.

Luovat- ja käsityöalat, joiden tukeminen auttaa paikallisten perinnetaitojen säilymistä ja alueen elinvoimaista kulttuuritoimintaa. Käsityöalalla materiaalien saatavuushaasteisiin vastataan paikallista tuotantoa kehittämällä. Alaa voidaan uudistaa mm. digitalisaation ja tuotekehityksen avulla.

LPL ry:n linjaus: Tunturikeskuksiin tuetaan luovia aloja, mikäli ne aidosti hyödyntävät paikallisia resursseja.

Matkailu, joka pohjautuu pääasiassa paikallisiin resursseihin. Matkailun kehittämistoimia ohjataan erityisesti alkaville ja mikroyrityksille, jotka pohjaavat liiketoimintansa lähellä oleviin ja tuotettuihin resursseihin, kuten luontoon, alueen kulttuuriin, lähiruokaan, Green Care -toimintaan ja luonnontuotteita hyödyntäviin palveluihin ja elämyksiin. Kehittämisessä huomioidaan mm. kahdeksan vuodenajan monipuolinen hyödyntäminen ja lumiriippuvuuden vähentäminen, paikalliset ihmiset ja kulttuurinen kestävyys. Perinnetiedon ja tutkimustiedon hyödyntäminen matkailutuotteissa tuo elämyksiin syvyyttä.

LPL ry:n linjaus: Matkailua tuetaan erityisesti muualle kuin yleisesti katsoen markkinaehtoisesti kehittyviin matkailukeskuksiin, joissa on jo isoja veturiyrityksiä, infra ja kysyntä valmiiksi rakennettu tai suurta alihankintapalvelun tarvetta. Matkailukeskuksiin voidaan tukea matkailupalveluita, jotka aidosti hyödyntävät paikallisia resursseja kuten luonnontuotteita, lähiruokaa tai kulttuuria.

Myönnettäessä avustusta majoitusinvestointeihin edellytetään, että yrityksellä on myös muuta matkailupalvelutarjontaa, jolla on merkitystä yrityksen liikevaihtoon ja joka vaikuttaa työpaikkojen määrään tai monipuolistaa alueen matkailupalvelutarjontaa. Uuden majoituskapasiteetin rakentamista tuetaan vain, jos sille on erityistä merkitystä matkailulle tai selkeä tarve alueella. Majoitusinvestointeja tuetaan vain päätoimiseen matkailuyrittäjyyteen tai jos maatila/porotilayrittäjä laajentaa toimintaa matkailuun. Tukea ei myönnetä kiinteistösijoitustoimintaan (ml. viikko- ja lomaosakkeet, huoneisto ja mökkivuokraus tms.) tai markkinaehtoisesti kehittyvien matkailukeskusten majoituskapasiteetin lisäämiseen.

Pääasiallista vuokraustoimintaa varten hankittavia koneita, laitteita tai välineitä ei tueta, vaikka ne perustuisivat vihreään siirtymään (moottorikelkat, mönkijät, pyörät ja muut). Ohjattuihin matkailupalveluihin liittyviä koneita, laitteita ja irtaimistoa voidaan tukea, jos niillä on työllistävä vaikutus.

Safarikelkkoja (ml sähkökelkat) tuetaan käyttäen erityistä tarkoituksenmukaisuusharkintaa.

Muut toimialat. Alle 36-vuotiaat (tuen hakuvuonna enintään 36-vuotta täyttävä) yrittäjät voivat hakea tukea myös muille toimialoille, huomioiden lainsäädäntö ja kilpailutilanne. Liikeideassa tulee kuitenkin olla yhteneväisyyksiä Kahdeksan vuodenajan koti -strategian tavoitteisiin (luontoon, luovuuteen ja paikallisuuteen pohjautuvat elinkeinot voimistuvat verkostoilla ja kestäväillä ratkaisuilla. Nuoret yrittäjät ja innovatiivisuus takaavat jatkuvuuden) ja yrittäjä osoittaa sitoutuneisuutta alueeseen. Yrittäjä työllistää itsensä ja toiminta on pitkäjänteistä.

Tuettavaa ei ole:

- 1) eläinten hankinta;
- 2) traktorin tai muun maatalouden alkutuotantoon tarkoitetun koneen tai laitteen hankinta;
- 3) liikennealan investoinnit (tarkoitetaan matkustajien kuljettamista ilma-aluksella, maanteitse ja sisävesitse tai rahdinkuljetuspalvelujen tarjoamista toisen lukuun);
- 4) puunkorjuun monitoimikoneen tai kuormaa kantavan metsätraktorin hankinta sekä muun vastaavan koneen tai laitteen hankinta, maatalouden alkutuotantoon tarkoitetun koneen tai laitteen hankinta;
- 5) käytössä olevan koneen tai laitteen korvaaminen uudella, ellei yritystoimintaa olennaisesti laajenneta tai yrityksen teknologinen taso investoinnin vaikutuksesta merkittävästi parane taikka oteta käyttöön korkeampaan ympäristönsuojelulliseen tasoon johtavia tekniikoita;
- 6) energiakäyttöön tarkoitetun turpeen tuotantoon liittyvät investoinnit;
- 7) toisen yrityksen osakkeiden tai osuuksien taikka liiketoiminnan hankintaan; tukea voidaan kuitenkin myöntää sellaisten kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden hankintaan, jotka oikeuttavat hallitsemaan kehittämistukilain mukaan tukikelpoisessa yritystoiminnassa käytettävää toimitilaa;
- 8) investointi, jonka tarkoituksena on ainoastaan toimitilojen tarjoaminen vuokralle;

- 9) kiinteistön tai rakennusten hankinta julkisyhteisöltä, ellei kohteen arvoa ole määritelty markkinaehtoisesti ulkopuolisen asiantuntijan toimesta ja hankintaa tehdään markkinaehtoisesti;
- 10) kokonaisteholtaan yli kahden megawatin uusiutuvan energian tuotannollisia investointeja;
- 11) aurinko- ja tuulivoimaloita;
- 12) koneurakoinnin maansiirtokoneita.

2.3 Yritystukimuodot

2.3.1 Yritysten investointihankkeet, tukitaso 30–40 %

- Hakijana voi olla osa-aikainen tai kokoaikainen yritys. ks osa-aikaisuuden määritelmä luvusta [2.1 kohdasta LPL ry:n linjaus](#).
- Tukea voidaan myöntää sellaiseen investointiin, jolla on olennaista merkitystä yrityksen perustamiselle, kasvulle tai kehittymiselle. Arvioitavia tekijöitä ovat mm. laatu, tuottavuus, elinvoimaa lisäävät uudet tuotteet ja palvelut, liikevaihdon kasvu, työtahokkuus, työllistävyys, asiakaskunnan laajentaminen, kestävätkä ratkaisut, resurssitehokkuus ja sopeutuminen ilmastonmuutokseen.
- Hankkeen hyväksytyt kustannukset voivat olla 5 000–100 000 euroa. Kokonaiskustannuksiltaan suurempien hankkeiden rahoituksesta neuvotellaan muiden rahoittajien kanssa.
- Investointitukea voidaan myöntää:
  1. rakennuksen rakenteen tai rakennelman rakentamisesta, laajentamisesta tai korjaamisesta aiheutuviin kustannuksiin;
  2. rakennuksen hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin. Maa-alueen hankintakustannuksesta on tukikelpoista enintään 10 prosenttia koko kiinteistön tukikelpoisista kokonaiskustannuksista. Hankittavan rakennuksen tulee soveltua harjoitettavaan yritystoimintaan tai olla kohtuullisin kustannuksin muutettavissa siihen soveltuvaksi. Rakennuksen tai kiinteistön kauppahinta ei saa ylittää sen käypää arvoa ja tuettavan kiinteistön arvon tulee muodostua pääasiassa yritystoimintaan käytettävän rakennuksen arvosta.
  3. koneiden ja laitteiden sekä muun irtaimen käyttöomaisuuden hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin. Osamaksukaupalla hankittu omaisuus on tukikelpoista, jos se, rahoitetaan rahoitusyhtiöiden kautta. Osamaksukaupalla hankitun omaisuuden hankintameno katsotaan myös rahoitusvelan osalta tukikelpoiseksi tietyin edellytyksin.
  4. 1–3 kohdassa tarkoitetuissa investoinneissa tarvittavista sähkö-, lämpö-, vesi-, viemäri- ja tietoliikenneliittymistä aiheutuviin kustannuksiin sekä muista liittymistä tuensaaajalle aiheutuviin kustannuksiin osana tuettavaa toimenpidettä
  5. toimenpiteen suunnittelusta ja toteutuksesta aiheutuviin yleiskustannuksiin;
  6. lupa- ja rekisteröintimaksuista sekä muista vastaavista toimenpiteen toteutuksesta aiheutuvista yleiskustannuksista.
- Aineetonta investointitukea voidaan myöntää seuraaviin investointeihin.
  - tietokoneohjelmistojen, pilvipalveluiden ja vastaavien ratkaisujen hankkiminen;
  - patenttien, tekijänoikeuksien ja tavaramerkkien hankkiminen sekä muiden immateriaalioikeuksien ja käyttöilupien hankkiminen

LPL ry:n linjaus: Tavanomaisia hankintoja (mm. toimistokalusteet ja -välineet) tuetaan vain alkavalle yritykselle ja perustellusta syystä toimivalle yritykselle osana muuta kehittämistä.

Alle 20 000 € investointihankkeissa ei edellytetä erillistä liiketoimintasuunnitelmaa, jos tiedot on kirjattu kattavasti hankesuunnitelmaan. Kaikissa investointihakemuksissa tulee olla liitteenä kannattavuuslaskelmat, jotta voidaan arvioida kannattavan liiketoiminnan edellytykset.

Rakentamisinvestoinnin rajauksia:

Rakentamisen palkkakustannuksia voidaan hyväksyä lähipiirille (VnA 49§), vain jos voidaan osoittaa, että muutoin rakentaminen ei ole mahdollista (työvoimaa alueella ei saatavissa).

Palkkataso tulee olla alan yleisen tes:n mukainen.

Rakentamisinvestoinnin kustannuksiin voi jyvittää yrityksen työntekijöiden palkkoja. Työntekijällä tulee olla osaaminen rakentamiseen.

Yrittäjä voi osallistua hankkeen toteuttamiseen, mutta yrittäjän palkkakuluja ei voida sisällyttää hankkeelle. Yrittäjän suorittamasta rakennustyöstä tulee olla merkintä hankesuunnitelmassa.

Energiainvestoinnit, tukitaso 30 %

- Tukea voidaan myöntää energiamuodon vaihtamiseen uusiutuvaan energiaan, yrityksen uusiutuvan energian käytön lisäämiseen ja energia- ja materiaalitehokkuuden parantamiseen.
- Tukea myönnetään vain päätoimiseen yritystoimintaan.
- Ei edellytetä yritystoiminnan laajentamista tai kasvua.

LPL ry:n linjaus: Vahva suositus, että tuen hakijalla on asiantuntijan laatima selvitys tai energiakatselmus, jossa selvitetään investoinnin vaikuttavuus, esim. tiloihin sopivin energiamuoto ja investoinnin merkitys energiatehokkuuslukuun (E-luku). Laskennalliset perusteet ovat edellytys tuen myöntämiselle.

Hanke voi sisältää mm. ikkunoiden ja ovien vaihdon, mutta ei lisäeristämistä.

Vuokratiloihin investoitaessa edellytetään tarpeeksi pitkää vuokrasopimusta (esim. 12 vuotta) kirjattuna.

2.3.2 Yritysten käynnistys- ja kehittämistuki

Leader tukee vakioituna kertakorvauksena yrityksen käynnistys- ja kehittämisvaiheita. Tuet on tarkoitettu helpottamaan yritystoiminnan kokeilua ja aloittamista tai kehittämään olemassa olevaa yritystoimintaa. Tuet voivat sisältää mm. asiantuntijapalveluiden hankintaa, pienhankintoja, koulutusta ja valmennusta riippuen tukimuodosta. Hakijan on hakuvaiheessa esitettävä kustannusarvio, josta käy ilmi mistä hakemuksen kustannukset koostuvat. Hakemuksissa tulee olla liitteenä asiantuntijatarjoukset sisältöineen sekä asianmukaiset hintatason selvitykset. Hakija valitsee itse parhaan asiantuntijan yrityksen tarpeeseen. Hankkeissa on huomioitava niiden tarkoituksenmukaisuus, tuen tarve sekä vaikuttavuus. Kustannuksia ei saa syntyä ennen hankkeen vireilletuloa ja tuki maksetaan jälkikäteen.

Hanke ei voi sisältää yrittäjän omia palkkakuluja tai päivärahoja.

Pienhankinnalla tarkoitetaan yksittäistä kuluva käyttömaksiuutta, jolla on erityistä merkitystä käynnistämiseksi ja kokeilulle ja jonka hankintahinta on enintään 1 200 euroa. Tällaisia pienhankintoja yritys voi vähentää yhteensä enintään 3 600 euroa vuoden aikana. Pienhankinnoissa noudatetaan lähtökohtaisesti verottajan ohjeistusta <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/poistot-ja-pienhankinnat/>. Hanke ei voi koostua pelkästään pienhankinnoista.

Käynnistystuki

1. Tuki uuden yritystoiminnan kokeiluun, 2 500 euron vakioitu kertakorvaus

- a. Tuen hakijan tulee olla luonnollinen henkilö, jolla ei ole tukea haettaessa tai myönnettäessä yritystunnusta eikä harjoita tuenhakuhetkellä taloudellista toimintaa.
- b. Kokeilun voi toteuttaa kilpailutilanteesta huolimatta, koska lyhytaikaisella kokeilulla ei katsota olevan suurta merkitystä kilpailutilanteeseen.
- c. Tukea voidaan myöntää maa- ja metsätalouden ulkopuoliseen toimintaan. Tuki soveltuu opiskelijoille, työttömille, nuorille ja palkansaajille ilman ikärajaa.
- d. Käynnistystuen avulla on mahdollisuus kokeilla yrittäjyyttä ns. kevytyrittäjänä.
- e. Tukea voidaan myöntää yritystoiminnan kokeiluun enintään neljän kuukauden ajalle.
- f. Tukea voidaan käyttää toimitilojen ja laitteiden vuokriin, aineisiin ja tarvikkeisiin, käyttömaksiuihin, matkoihin sekä koulutuksen, valmistuksen, asiantuntijaosaamisen ja tiedon hankkimiseen ostettavina palveluina.
- g. Tukea ei voida käyttää pienhankintoihin.
- h. Tukea voidaan myöntää samalle tuen hakijalle kerran rahoituskauden aikana.
- i. Kokeilulla ei katsota olevan suurta merkitystä kilpailutilanteeseen, joten sitä ei tarvitse erikseen selvittää hakuvaiheessa.

LPL ry:n linjaus: Tukea myönnetään vain täysi-ikäiselle. Tukimuoto ei ole ollut käytössä vuoden 2023 aikana. Tukimuoto otetaan käyttöön vuodeksi 2024.

Hanke voi sisältää esim. pienten koe-erien, demojen tai proton valmistukseen tarvittavia aineita ja tarvikkeita (osuus kokonaisuudesta max n. 30 %, harkinnanvaraisesti perustellusti enintään 50 %). Aineet ja tarvikkeet ei voi sisältää myytäväksi tarkoitettujen tuotteiden raaka-aineita.

Koulutukseen kohdistuvaa tukea voidaan myöntää sellaiseen yritystoiminnan käynnistämistä edistävään koulutukseen, joka täydentää käytännön kokemusta ja yrittäjän koulutusta. Koulutus voi liittyä esim. yritystoiminnan laajentamiseen uudelle toimialalle. Koulutushankinnat eivät voi kohdistua ns. perusosaamisen hankintaan yritystoimintaa aloittaessa. Markkinointi- tai somekoulutus voivat olla tuettavia vain, jos ne eivät ole tavanomaista markkinointia ja ne sisältävät jonkun osa-alueen erityisosaamista tai uutuusarvoa. Koulutuksessa ei rajausta toimialoissa, esim. metsätaloutta voidaan tukea, mutta alan perusosaamisen lisääminen ei voi sisältyä esim. taimikonhoito/raivaus.

Jos hanke sisältää matkoja, tulee hankesuunnitelmassa käydä ilmi matkan tarkoituksenmukaisuus ja kuinka se liittyy kehittämiseen tai käynnistämiseen, mihin matka suuntautuu, matkustusväline ja kustannukset.

2. Tuki yritystoiminnan käynnistämiseen omistajanvaihdoksen avulla, 2 500 tai 5 000 euron vakioitu kertakorvaus

- Tuen hakijan tulee olla luonnollinen henkilö, jolla ei ole yritystunnusta tai mikroyritys, jolla on tukea haettaessa yritystunnus. Tukea voidaan myöntää maa- ja metsätalouden ulkopuoliseen toimintaan.
- Tukea voidaan myöntää yritystoiminnan käynnistämiseen omistajanvaihdoksen avulla. Edellytyksenä on, että ostettava yritys sijaitsee Leader Pohjoisin Lappi ry:n alueella.
- Tukea voidaan myöntää yrityksen ostajalle omistajanvaihdokseen valmisteluun liittyvien asiantuntijapalveluiden hankkimiseen ostettavina palveluina, erityisesti juridisia palveluja, tilitoimisto- ja taloushallinnon asiantuntijapalveluita ja kyseessä olevaan liiketoimintaan liittyviä konsulttipalveluja. Hakijalla tulee olla hankittava yritys tiedossa hakuvaiheessa.
- Tukea voidaan myöntää samalle tuen hakijalle enintään 5000 € rahoituskauden aikana.
- Paikallisilla markkinoilla toimiville yrityksille tukea voidaan myöntää vain, jos yrityksen tuotteisiin tai palveluihin voidaan arvioida kohdistuvan riittäväällä tavalla alueen ulkopuolista kysyntää tai jos yrityksen voidaan arvioida tuotteillaan tai palveluillaan korvaavan alueen ulkopuolelta hankittavia tuotteita tai palveluita taikka täydentävän paikkakunnan tai alueellista tarjontaa silloin, kun toimivat yritykset eivät kohtuudella kykene vastaamaan kysyntään.
- Omistajanvaihdoksen ei tarvitse toteutua.

LPL ry:n linjaus: Tuen myöntämisessä pätee samat alue- ja toimialarajaukset ostettavalle yritykselle, kuin muissakin yrityshankkeissa. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että ostettava yritys yksilöidään hakemuksessa. Jos hankittava yritys on suurempi kuin Leader-kokoinen mikroyritys, niin tuen myöntämisessä käytetään erityistä harkintaa.

Hakemuksen liitteenä tulee olla asiantuntijan tarjous.

3. Tuki osa-aikaisen yritystoiminnan käynnistämiseen, 5 000 euron vakioitu kertakorvaus

- Tuen hakijalla tulee olla tukea haettaessa y-tunnus (enintään yhden verovuoden ajan). Ei voi hakea henkilötunnuksella.
- Tukea voidaan myöntää osa-aikaisen yritystoiminnan käynnistämiseen. Tukea ei kuitenkaan voida myöntää, jos hakijalle on myönnetty tuki päätoimisen yritystoiminnan käynnistämiseen. ks osa-aikaisuuden määritelmä [luvusta 2.1 kohdasta LPL ry:n linjaus](#).
- Osa-aikaisella yritystoiminnalla tarkoitetaan lähtökohtaisesti yritystoimintaa, johon käytettävä keskimääräinen työmäärä on vähintään 10 tuntia ja alle 35 tuntia viikossa, eikä tuen saajalla ole palveluksessaan palkattua työvoimaa. Osa-aikainen yritystoiminta voi olla myös kausiluonteista, jolloin toimintaa on enintään kuuden kuukauden ajan vuodessa.
- Tukea voidaan käyttää toimitilojen ja laitteiden vuokriin, aineisiin ja tarvikkeisiin, käyttömaksuihin, matkoihin sekä koulutuksen, valmennuksen, asiantuntijaosaamisen ja tiedon hankkimiseen ostettavina palveluina. Tukea voidaan käyttää lisäksi pienhankintoihin.
- Tukea voidaan myöntää samalle tuen hakijalle kerran rahoituskauden aikana.
- Paikallisilla markkinoilla toimiville yrityksille tukea voidaan myöntää vain, jos yrityksen tuotteisiin tai palveluihin voidaan arvioida kohdistuvan riittäväällä tavalla alueen ulkopuolista kysyntää tai jos yrityksen voidaan arvioida tuotteillaan tai palveluillaan korvaavan alueen ulkopuolelta hankittavia tuotteita tai palveluita taikka täydentävän paikkakunnan tai

alueellista tarjontaa silloin, kun toimivat yritykset eivät kohtuudella kykene vastaamaan kysyntään.

LPL ry:n linjaus: Hankkeen tulee aina sisältää asiantuntijapalveluita tai muuta osaamisen lisäämistä, kuten koulutusta tai valmennusta (ei peruskoulutusta).

Tukea ei ole tarkoitettu vanhan yrityksen uudelleenkäynnistämiseen. Mikäli hakijalla on ollut y-tunnus aiemmin, tulee varmistua, että toimintaa ei ole ollut viimeisen noin 3 vuoden aikana.

Osa-aikayrittäjän tavoittelema liikevaihtotavoite tulee olla vähintään 10 000 € ja tavoitetta arvioidaan liiketoimintasuunnitelman pohjalta (tarkoituksenmukaisuusharkinta toimiala huomioiden). Osa-aikaisella yrittäjyydellä tarkoitetaan toimintaa, jossa yrittäjä käyttää osan (vähintään 20 %) normaalista viikkotyöajasta yritystoiminnan harjoittamiseen.

Osa-aikaisen yritystoiminnan tuessa ei vaadita Yel-vakuutusta, mutta sen hankkimiselle on vahva suositus.

Jos hanke sisältää markkinointitoimenpiteitä, niin niiden tulee sisältää esim. selvitystä, suunnitelman laadintaa, asiantuntijuuden hyödyntämistä, uutta tekemistä ja pilottiluontoista testausta. Verkkokaupan ja kotisivun osalta hanke voi sisältää asiantuntijapalveluita esim. graafinen suunnittelu, hakukoneoptimointi ja valokuvapankki. Tuettavaa ei ole verkkokaupan hankkiminen ja sen perussisällön tuottaminen, vaan ne katsotaan yrityksen tavanomaiseksi kuluksi.

Hanke voi sisältää esim. pienten koe-erien, demojen tai proton valmistukseen tarvittavia aineita ja tarvikkeita (osuus kokonaisuudesta max n. 30 %, harkinnanvaraisesti perustellusti enintään 50 %). Aineet ja tarvikkeet ei voi sisältää myytäväksi tarkoitettujen tuotteiden raaka-aineita.

Koulutukseen kohdistuvaa tukea voidaan myöntää sellaiseen yritystoiminnan käynnistämistä edistävään koulutukseen, joka täydentää käytännön kokemusta ja yrittäjän koulutusta. Koulutus voi liittyä esim. yritystoiminnan laajentamiseen uudelle toimialalle. Koulutushankinnat eivät voi kohdistua ns. perusosaamisen hankintaan yritystoimintaa aloittaessa. Markkinointi- tai somekoulutus voivat olla tuettavia vain, jos ne eivät ole tavanomaista markkinointia ja ne sisältävät jonkun osa-alueen erityisosaamista tai uutuusarvoa.

Jos hanke sisältää matkoja, tulee hankesuunnitelmassa käydä ilmi matkan tarkoituksenmukaisuus ja kuinka se liittyy kehittämiseen tai käynnistämiseen, mihin matka suuntautuu, matkustusväline ja kustannukset.

Liiketoimintasuunnitelma ja kannattavuuslaskelma tarvitaan hakemuksen liitteeksi, mikäli vastaavat asiat eivät tule esille Hyrrä-hakemuksessa.

4. Tuki päätoimisen yritystoiminnan käynnistämiseen, 7 500 euron vakioitu kertakorvaus

- Tuen hakijalla tulee olla tukea haettaessa y-tunnus (enintään yhden tilikauden ajan).
- Tukea voidaan myöntää päätoimisen yritystoiminnan käynnistämiseen. Tukea ei kuitenkaan voida myöntää, jos hakijalle on myönnetty tuki osa-aikaisen yritystoiminnan käynnistämiseen.

- c. Päätoimisella yritystoiminnalla tarkoitetaan lähtökohtaisesti yritystoimintaa, johon käytettävä keskimääräinen työmäärä on vähintään 35 tuntia viikossa. Yritystoiminnan päätoimisuuden tunnistamiseksi voidaan käyttää myös muita menetelmiä.
- d. Tukea voidaan käyttää toimitilojen ja laitteiden vuokriin, aineisiin ja tarvikkeisiin, käyttömaksuihin, matkoihin sekä koulutuksen, valmennuksen, asiantuntijaosaamisen ja tiedon hankkimiseen ostettavina palveluina. Tukea voidaan käyttää lisäksi pienhankintoihin.
- e. Tukea voidaan myöntää samalle tuen hakijalle kerran rahoituskauden aikana.
- f. Paikallisilla markkinoilla toimiville yrityksille tukea voidaan myöntää vain, jos yrityksen tuotteisiin tai palveluihin voidaan arvioida kohdistuvan riittävällä tavalla alueen ulkopuolista kysyntää tai jos yrityksen voidaan arvioida tuotteillaan tai palveluillaan korvaavan alueen ulkopuolelta hankittavia tuotteita tai palveluita taikka täydentävän paikkakunnan tai alueellista tarjontaa silloin, kun toimivat yritykset eivät kohtuudella kykene vastaamaan kysyntään.

LPL ry:n linjaus: Hankkeen tulee aina sisältää asiantuntijapalveluita tai muuta osaamisen lisäämistä, kuten koulutusta tai valmennusta (ei peruskoulutusta).

Päätoimisen yritystoiminnan tuen hakijalla tulee olla yel/myel -vakuutus.

Jos hakijana on jo osa-aikaisesti/sivutoimisesti yrittäjänä toimiva, tulee yrityksen tavoitella hankkeen toimenpiteillä sellaista merkittävää kasvua, että päätoiminen toimeentulo mahdollistuu 2 tilikauden kuluessa.

Jos hanke sisältää markkinointitoimenpiteitä, niin niiden tulee sisältää esim. selvitystä, suunnitelman laadintaa, asiantuntijuuden hyödyntämistä, uutta tekemistä ja pilottiluontoista testausta. Verkkokaupan ja kotisivun osalta hanke voi sisältää asiantuntijapalveluita esim. graafinen suunnittelu, hakukoneoptimointi ja valokuvapankki. Tuettavaa ei ole verkkokaupan hankkiminen ja sen perussisällön tuottaminen, vaan ne katsotaan yrityksen tavanomaiseksi kuluksi.

Hanke voi sisältää esim. pienten koe-erien, demojen tai proton valmistukseen tarvittavia aineita ja tarvikkeita (osuus kokonaisuudesta max n. 30 %, harkinnanvaraisesti perustellusti enintään 50 %). Aineet ja tarvikkeet ei voi sisältää myytäväksi tarkoitettujen tuotteiden raaka-aineita.

Koulutukseen kohdistuvaa tukea voidaan myöntää sellaiseen yritystoiminnan käynnistämistä edistävään koulutukseen, joka täydentää käytännön kokemusta ja yrittäjän koulutusta. Koulutus voi liittyä esim. yritystoiminnan laajentamiseen uudelle toimialalle. Koulutushankinnat eivät voi kohdistua ns. perusosaamisen hankintaan yritystoimintaa aloittaessa. Markkinointi- tai somekoulutus voivat olla tuettavia vain, jos ne eivät ole tavanomaista markkinointia ja ne sisältävät jonkun osa-alueen erityisosaamista tai uutuusarvoa.

Jos hanke sisältää matkoja, tulee hankesuunnitelmassa käydä ilmi matkan tarkoituksenmukaisuus ja kuinka se liittyy kehittämiseen tai käynnistämiseen, mihin matka suuntautuu, matkustusväline ja kustannukset.

Liiketoimintasuunnitelma ja kannattavuuslaskelma tarvitaan hakemuksen liitteeksi, mikäli vastaavat asiat eivät tule esille Hyrrä-hakemuksessa.

5. Tuki maatalousalan kokeiluun, 2 500, 5 000 tai 7 500 euron vakioitu kertakorvaus

- a. Tuen saaja voi olla muukin kuin maatila, tuen hakijayrityksellä ei ole toimialarajoitusta
- b. Kokeilun kesto on enintään kolme vuotta.
- c. Tukea voidaan myöntää ensimmäistä kertaa kokeiltavaan maataloustoimintaan tai olemassa olevan maataloustoiminnan monipuolistamiseen kokeilun avulla. Tukea ei kuitenkaan voida myöntää olemassa olevan maatilan tavanomaiseen ja vakiintuneeseen maataloustoimintaan.
- d. Kokeilutuki on suunnattu uusien liikeideoiden testaamiseen ja kokeiluun, ja se mahdollistaa esimerkiksi erikoiskasvin viljelyn aloittamisen tai laajentamisen kaupalliseen tuotantoon.
- e. Tukea ei kuitenkaan voida myöntää tavanomaiseen ja vakiintuneeseen maataloustoimintaan.
- f. Tukea voidaan käyttää toimitilojen, koneiden ja laitteiden vuokriin, aineisiin ja tarvikkeisiin, käyttömaksuihin, matkoihin sekä koulutuksen, valmennuksen, asiantuntijaosaamisen ja tiedon hankkimiseen. Tukea voidaan käyttää lisäksi pienhankintoihin, joiden taloudellinen käyttöaika pääosin rajautuu kokeilun toteuttamisen kestoajaksi.
- g. Tukea ei kuitenkaan voida käyttää eläinten hankintaan.
- h. Tukea voidaan myöntää yhteensä enintään 7500 euroa rahoituskaudella samalle tuen saajalle. Maatalousalan kokeiluja voidaan toteuttaa useampina toisiinsa liittyvinä kokonaisuuksina.
- i. Kokeilulla ei katsota olevan suurta merkitystä kilpailutilanteeseen, joten sitä ei tarvitse erikseen selvittää hakuvaiheessa.

LPL ry:n linjaus: Maatalouskokeiluissa edellytetään maaseutuviranomaisen lausuntoa. Lausunnolla varmistetaan hankkeen toteutettavuus ja se, että olisiko hankkeeseen saatavilla muuta rahoitusta.

Kehittämistuki**1. Yritystoiminnan suunnitteluvaiheen tuki, 1 000 euron vakioitu kertakorvaus**

- a. Hakijan tulee olla luonnollinen henkilö, jolla ei ole tukea haettaessa tai myönnettäessä yritystunnusta.
- b. Tukea voidaan käyttää uuden yritystoiminnan aloittamisen suunnitteluun ostettaviin palveluihin. Suunnittelulla tarkoitetaan ulkopuolisen asiantuntijan avulla tapahtuvaa yritystoiminnan edellytysten selvittämistä ja liikeidean kehittämistä.
- c. Tukea voidaan myöntää samalle tuen hakijalle kerran rahoituskauden aikana.

LPL ry:n linjaus: Suunnitteluvaiheen tukea myönnetään vain, jos tarjolla ei ole maksutonta neuvontaa esimerkiksi Leader-ryhmältä, kuntien elinkeinopalveluilta tai suunnittelu edellyttää erityistä toimialan tuntemusta.

2. Yritystoiminnan kehittämistoimenpiteen valmistelun tuki, 2 000 euron vakioitu kertakorvaus

- a. Hakijan tulee olla luonnollinen henkilö tai mikroyritys, jolla on tukea haettaessa yritystunnus.
- b. Tukea voidaan käyttää aloittavan tai toimivan yrityksen kehittämistoimenpiteiden valmisteluun ostettaviin palveluihin. Valmistelulla tarkoitetaan ulkopuolisen asiantuntijan avulla

tapahtuvaa liiketoimintasuunnitelman ja kehittämissuunnitelman laatimista sekä avustusten ja muun rahoituksen hakemisen edellytysten selvittämistä.

- c. Tukea voidaan myöntää samalle tuen hakijalle kerran rahoituskauden aikana.

LPL ry:n linjaus: Kehittämistoimenpiteen valmistelun tukea myönnetään vain, jos tarjolla ei ole neuvontaa esimerkiksi Leader-ryhmältä, ELY-keskuksen yritysten kehittämisspalveluista, kuntien elinkeinopalveluilta tai suunnittelu edellyttää erityistä toimialan tuntemusta.

3. Vakiintuneen yritystoiminnan tuki, 3 000 euron vakioitu kertakorvaus

- a. Hakijalla tulee tukea haettaessa olla y-tunnus ja vakiintunut yritystoiminta (vähintään 1 tilikausi)
- b. Soveltuu osa-aikaisille ja päätoimisille yrityksille
- c. Tukea voidaan myöntää yritystoiminnan kehittämiseen. Tukea voidaan käyttää yrityksen ulkopuolelta hankittaviin kehittämis- ja asiantuntijapalveluihin, aineisiin ja tarvikkeisiin, matkoihin ja vuokriin.
- d. Tukea voidaan myöntää samalle tuenhakijalle enintään kolme kertaa ohjelmakauden aikana.

LPL ry:n linjaus: Tuki kohdistetaan ensisijaisesti yritystoiminnan kehittämiseen, ei henkilön kehittämiseen. Vakiintuneeksi yritystoiminnaksi voidaan katsoa myös aikaisemmin harjoitettu yritystoiminta, joka on ollut tauolla enintään n. 3 vuotta.

Toimenpide on tavanomaisesta yritystoiminnasta eriytetty projektiluontoinen kokonaisuus. Kokonaisuus voi koostua enintään kolmesta ohjelmakauden aikana toteutettavasta osiosta.

Hanke voi sisältää asiantuntijapalveluita ja tiedonhankintaa esim. digi-innovaatiot, kestävät ratkaisut, verkostoituminen, yhteistyö, osaaminen, sopeutumiskyky, liiketoimintaosaaminen.

Jos hanke sisältää markkinointitoimenpiteitä, niin niiden tulee sisältää esim. selvitystä, suunnitelman laadintaa, asiantuntijuuden hyödyntämistä, uutta tekemistä ja pilottiluontoista testausta. Tuettavaa ei ole tavanomaiset markkinointitoimet, kuten verkkokaupan hankkiminen ja sen perussisällön tuottaminen.

Hanke voi sisältää esim. pienten koe-erien, demojen tai proton valmistukseen tarvittavia aineita ja tarvikkeita (osuus kokonaisuudesta max n. 30 %, harkinnanvaraisesti perustellusti enintään 50 %). Aineet ja tarvikkeet ei voi sisältää myytäväksi tarkoitettujen tuotteiden raaka-aineita.

Jos hanke sisältää matkoja, tulee hankesuunnitelmassa käydä ilmi matkan tarkoituksenmukaisuus ja kuinka se liittyy kehittämiseen tai käynnistämiseen, mihin matka suuntautuu, matkustusväline ja kustannukset.

Liitteeksi tarvitaan tilinpäätöstiedot 1-2 edeltävältä vuodelta.

2.3.3 Yhteistyöhankkeet, joiden hyödynsaajina yritykset

Tuensaajana voivat olla julkisoikeudelliset ja yksityisoikeudelliset yhteisöt (mm. kunta, kehittämissyhtiö, yhdistys, neuvontaorganisaatio tai oppilaitos). Tukea voidaan myöntää yhteistyöhankkeeseen, jossa

yhteistyöhön osallistuu vähintään kaksi toimijaa (pl. yritysryhmä). Kehittämishankkeet toteutetaan kahden tai useamman osapuolten yhteishankkeina, jotka eivät hyödytä vain yhtä yritystä tai tapahdu alihankintana vaan aitona yhteistyönä.

Yhteistyötä edistävillä hankkeilla tavoitellaan käytännön uudistuksia ja ratkaisuja, uusia tuotteita ja menetelmiä ja teknologista uudistumista yhdessä yrittäjien, tuottajien, metsänomistajien ja yhteisöjen kanssa.

Hyödynsaajina voivat olla pienet yritykset ja tuloksia tulee levittää laajasti (pl. yritysryhmä)

1. Tiedon ja osaamisen lisääminen, tuki 80 %

Hankkeen tavoitteena on tuottaa yrityksille merkittävää tiedon ja osaamisen lisäystä sen oman toiminnan, uusien tai parannettujen tuotteiden, prosessien tai palveluiden kehittämiseksi, prototyyppien rakentamiseksi taikka, jos kyse on näitä tavoitteita tukevasta pilottihankkeesta.

2. Uusien tai parannettujen tuotteiden prosessien tai palveluiden kehittäminen, tuki 60 %

3. Yritysryhmä- ja viljelijäryhmähankkeet, tukitaso 75 %

- Yritysryhmiin voi kuulua 3–10 mikroyritystä (pääkohderyhmänä alle 5htv työllistävät yritykset). Isompia veturiyrityksiä tai kumppaneita voi osallistua ryhmän toimintaan, jos tuki ei kohdistu heihin. (luonnontuotealan yritykset lukeutuvat yritysryhmiin. Mukana voi olla myös ensiasteen jalostusta harjoittavat yritykset, kuten myllyt ja pienteurastamot)
- Viljelijäryhmään voi kuulua 3–10 maa- metsä- tai porotaloutta harjoittavaa yritystä tai ensiasteen jalostusta harjoittavaa yritystä.
- Yritysryhmähankkeen tavoitteena on yritysten yhteinen kehittäminen. Yritysryhmähankkeessa ryhmä strategian kärkitoimialojen mukaisia yrityksiä kehittää toimintaansa sekä yhteisillä, että yhteiseen päämäärään pyrkivillä yrityskohtaisilla kehittämistoimenpiteillä. Mukana voi olla myös muiden toimialojen yrityksiä, jos se edistää strategiaa. Toimenpiteiden tavoitteena tulee olla tuotannollisen yhteistyön kehittäminen, markkinointi- ja myyntiyhteistyön kehittäminen tai testaus (esim. vientirengas tai osuuskunta), tuoteperheen suunnittelu tai muu vastaava kehittäminen. Yritysryhmissä voidaan testata menekkiä esim. ensimmäisellä messukäynnillä asiantuntijuutta hyödyntäen.
- Viljelijäryhmähankkeessa ryhmä maa- ja metsä- tai porotaloutta harjoittavia yrityksiä kehittää toimintaansa sekä yhteisillä että yrityskohtaisilla kehittämistoimenpiteillä. Hankkeen tavoitteena tulee olla työnteon ja tuotannollisen yhteistyön kehittäminen tai muu vastaava kehittäminen.
  - Tärkeänä lisäarvona olisi, että viljelijäryhmällä saavutetaan yhteistyön kautta sellaista etua, jota ei saavutettaisi yksittäisillä tilakohtaisilla neuvonnoilla. Yksittäisen viljelijän tarpeisiin on käytettävissä Neuvo-palvelu, joka sisältää laajasti eri tarpeisiin kuuluvia asiantuntijapalveluita (tilaneuvojat.ruokavirasto.fi).
- Tukea voidaan myöntää kehittämiseen (kuten ostopalvelut ja palkat). Tukea ei myönnetä investointeihin.

- Hankemuotoa ohjaa mm. asetus 617/2023 (Valtioneuvoston asetus maaseudun hanketoiminnan tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027)

4. Yritysryhmä- ja viljelijäryhmähankkeen valmisteluraha, 5000 euroa

- Yritysryhmä- ja viljelijäryhmähankkeessa ryhmä mikrokokoisia yrityksiä kehittää toimintaansa erityisesti yhteisillä kehittämistoimenpiteillä ja tarvittaessa lisäksi yrityskohtaisilla kehittämistoimenpiteillä.
- Tuen saajana, joka toimii hankkeen hallinnoijana, tulee olla kehittämisorganisaatio.
- Hankkeen suunnitteluun voi hakea valmistelurahaa, silloin kuin valmisteluraha kohdistuu tulevan toiminnan kannalta merkittävään ja välttämättömään yhteistyökumppaneiden etsimiseen ja hankesuunnitelman valmisteluun.
- Valmisteluraha soveltuu yritys- ja viljelijäryhmähankkeiden perustamiseen, tuottajaorganisaatioiden edistämiseen. Valmistelurahan myöntämisen edellytyksenä on suunnitelma hakea tukea kehittämishankkeeseen.
- Valmisteluraha voidaan myöntää yhden kerran samaan kehittämiskohteeseen ja se maksetaan vakioituna kertakorvauksena.
- Hankkeen tuloksena tulee syntyä yhteistyö/aiesopimus tai selvitys, mikäli valmistelu ei ole johtanut hankkeeseen.
- Myönnetään vakioituna kertakorvauksena

LPL ry:n linjaus: Valmistelurahaa voidaan myöntää laajaa valmistelutyötä vaativien yritysryhmä- ja viljelijäryhmähankkeiden edistämiseen, yhteistyökumppaneiden etsimiseen, hankkeen edellytysten selvittämiseen ja hankesuunnitelman valmisteluun. Valmistelurahalla tulee syntyä hankesuunnitelma yhteistyösopimuksineen tai selvitys, mikäli valmistelu ei ole johtanut hankkeeseen.

5. Yritysten koulutushankkeet, enimmäistukitaso 70–90 %

Koulutushankkeilla lisätään CAP-suunnitelman erityistavoitteisiin liittyvää osaamista. Koulutushanke voi kohdistua yhteen tai useampaan CAP-suunnitelman tavoitteeseen. Tukea voidaan myöntää maa- ja porotalouden, metsätalouden ja maaseudun yritysten sekä luonnon, ympäristön ja ilmaston suojeluun liittyvään tiedon lisäämiseen.

Tukea voidaan myöntää sellaiseen koulutukseen, joka täydentää käytännön kokemusta ja säännönmukaista oppivelvollisuuteen perustuvaa koulutusta, keskiasteen tutkintoa taikka yliopisto- tai korkeakoulututkintoa kuulumatta osana perus- tai jatkokoulutustutkintoon.

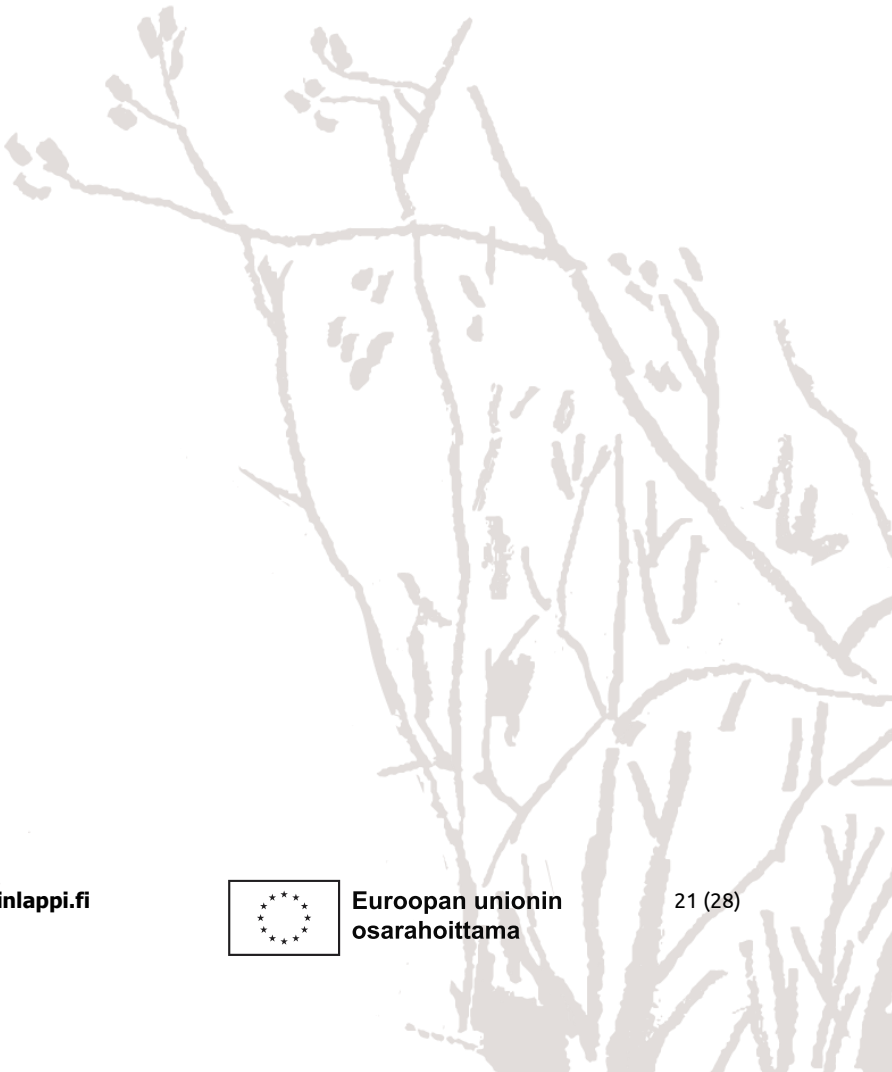
Osaamista voidaan kehittää hankkeilla toteuttamalla esimerkiksi verkkokoulutuksia, työpajoja, vertaisoppimista, valmennuksia, esittelytoimia sekä tila- ja yritysvierailuja. Hankkeen hakijalla tulee olla riittävä taloudellinen ja toiminnallinen osaaminen hankkeen toteuttamiseen. Pilottihankkeet ovat mahdollisia koulutushankkeen yhteydessä ja niitä voidaan tukea kokeiluja, joissa testataan tuotteen, palvelun tai menetelmän toteutuskelpoisuutta. Julkinen tuki vaihtelee riippuen kohderyhmästä.

Hakijana voi olla julkis- tai yksityisoikeudellinen yhteisö, jolla on riittävä osaaminen koulutushankkeeseen. Koulutuksen on oltava pääsääntöisesti ryhmille suunnattavaa monimuotokoulutusta. Enintään puolet

Pohjoisin Lappi

koulutuksesta voidaan toteuttaa vierailuina tiloilla, kiinteistöillä, yrityksissä tai muissa vastaavissa tiloissa. Vierailujen keskiössä tulee uuden oppiminen, kuten uudet menetelmät tai teknologia, uusien yritysmahdollisuuksien kehittäminen.

- Tukitaso 90 %, voidaan myöntää yrittäjien koulutukseen, joka ei ole tietylle ryhmälle tai toimialalle suunnattua.
- Tukitaso 70 % voidaan myöntää yrittäjien koulutukseen, joka on suunnattu tietylle toimialalle.

3 Yleishyödylliset kehittämishanketuet

Kehittämishanketukea voidaan myöntää toimintaan, jonka tavoitteena on vahvistaa maaseutualueiden sosioekonomista rakennetta sekä edistää ympäristönhoitoa ja ilmastotoimia. Hanke antaa mahdollisuuden toteuttaa sellaisia hakijan toimintaan liittyviä lisätehtäviä, joiden toteuttaminen ilman tukea ei olisi mahdollista (ei tavanomaista toimintaa).

Kehittämishankkeen toiminta tulee olla sellaista, ettei siitä saatava hyöty rajoitu yhteen tai harvaan ennalta tiedossa olevaan ryhmään. Yleishyödyllisen hankkeen lopputuloksen tulee olla pääsääntöisesti yleisesti hyödynnettävissä. Toiminnassa on pyrittävä jatkuvuuteen.

Tukea kehittämishankkeelle voidaan myöntää, jos sen tavoitteena on yhteistyössä kehittää tai edistää mm.

- ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimia;
- luonnonvarojen kestävää hoitoa ja luonnon monimuotoisuuden edistämistä;
- nuorten viljelijöiden alalle pääsyä ja toimintaa sekä yritystoiminnan toimintamahdollisuuksia maaseutualueilla;
- maaseudun sosioekonomista rakennetta ja toimintaympäristöä;
- älykkäiden kylien suunnitelmia ja ratkaisuja.

Hanketta voi hakea julkisoikeudellinen tai yksityisoikeudellinen yhteisö, kuten yhdistys, säätiö tai kunta. Hakijataholla tulee olla taloudelliset resurssit hankkeen toteuttamiseen. Tukea ei myönnetä sellaiseen toimintaan, joka kuuluu julkisoikeudellisen yhteisön lakisääteisten pakollisten perustehtävien hoitamiseen.

LPL ry:n linjaukset yleisesti:

Luonnon- ja maiseman monimuotoisuushankkeissa (ympäristönhoito) ohjataan hakemaan rahoitusta ensisijaisesti ympäristötuesta, joka soveltuu viljelijöille ja rekisteröityneille yhdistyksille yksittäisten perinnebiotooppikohteiden ja luonnonlaidunten hoitoon. Samoin ohjataan Helmi-elinympäristöohjelman piiriin.

Jos investoinnin käyttö rajoittuu ennalta tiedossa olevaan ryhmään tai käyttö edellyttää esim. seuran jäsenyyttä, ei sitä voida tukea yleishyödyllisenä hankkeena. Tällaisia ovat esim. metsästysseurojen lihankäsittelytilat ja kylmiöt. (Lahtivajojen tuettavuus on rajattu pois koko Lapin alueella yhteistyösopimuksella.)

Kokoontumistiloja tuetaan vain, jos ne toimivat myös kylätaloina ja käyttö on avointa kylien toimijoille. Mikäli kunnostettavalla kokoontumistilalla on kulttuurihistoriallisia arvoja, tulee selvittää myös muut rahoitusmahdollisuudet ja on pyrittävä kunnostamaan kohde kulttuurihistorialliset arvot huomioiden.

Kulttuuripainopisteessä ei rahoiteta kyläkirjoja tai muita myyntiin tarkoitettuja tuotteita.

Vakiintuneita tapahtumia ei rahoiteta avustustyyppisesti. Tapahtumien tukeminen on mahdollista, jos ne uudistuvat tai kehittyvät olennaisesti taikka ne suunnataan uusille kohderyhmille, kuten nuorille. Uusia tapahtumia voidaan tukea, mikäli tavoitteena on vuosittain toistuvan tapahtuman järjestäminen. Lapsille ja nuorille suunnattuja tapahtumia voidaan tukea ilman jatkuvuusvaadetta erityisesti maaseutualueille, mikäli tapahtuma on lapsi- tai nuorisolähtöinen.

Reittihankkeita voidaan tukea, mikäli niiden hyöty kohdistuu ensisijaisesti paikallisiin asukkaisiin. Erityisesti tuetaan olemassa olevien reittien käytön monipuolistamista, mukaan lukien esteettömyys, turvallisuus ja

saavutettavuus. Uusien reittien suunnittelua ja toteutusta voidaan tukea, mikäli ne ovat ensisijaisesti lähtöisin paikallisten asukkaiden tarpeista. Ympäristö huomioitava reittihankkeissa.

3.1 Yleishyödylliset yhteistyöhankkeet

Yhteistyöhankkeiden kustannukset voivat koostua seuraavista kululajeista:

1. henkilöstökulut;
2. matkakustannukset;
3. ostopalveluiden hankintakustannukset;
4. vuokratkustannukset;
5. pienhankinnat ja kohtuulliset tarjoilukustannukset hankkeen kokous-, koulutus- ja tiedotustilaisuuksissa;
6. tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset, jotka liittyvät kansainväliseen yhteistyöhön ja aiheutuvat ulkopuolisten asiantuntijoiden kutsumisesta suomalaisen osapuolen järjestämiin tilaisuuksiin sekä kustannukset, jotka liittyvät hankkeeseen sisältyvän kansainvälisen yhteistyön koordinointiin muussa valtiossa toimivan yhteistyökumppanin kanssa;
7. pilottihankkeissa tarvittavien välineiden ja laitteiden poistot siltä osin ja siltä ajalta kuin niitä käytetään hankkeessa; ja
8. muut kuin 1–7 kohdassa tarkoitetut kehittämishankkeen toteuttamisesta aiheutuvat tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset

1. Yleishyödyllinen yhteistyöhanke, tukitaso 90 %

Hankkeen tavoitteena on yhteistyössä eri toimijatahojen kanssa kehittää yhteistä asiaa. Hanke voi olla suunnitelman tai selvityksen tekemistä tai kokeiluja. Leader rahoittaa ensisijaisesti pieniä ja paikallistasolta nousevia yhteistyöhankkeita. Leader -yhdistys voi olla hankkeissa toinen yhteistyökumppani, mutta suositeltavaa on, että hankkeissa pyritään avaamaan uudenlaisia yhteistyökumppanuuksia ja hankkeessa on hakijan lisäksi vähintään toinen osapuoli.

2. Valmisteluraha, Älykkäät kylät hankkeen, 5000 € kertakorvaus

Älykkäät kylät -hankkeiden edistämiseen, yhteistyökumppaneiden etsimiseen, hankkeen edellytysten selvittämiseen ja hankesuunnitelman valmisteluun, voi hakea valmistelurahaa. Tuki maksetaan vakioituna kertakorvauksena. Myöntämisen edellytyksenä on suunnitelma hakea tukea kehittämishankkeeseen. Hankkeen kesto on enintään 1 vuosi.

LPL ry:n linjaus: Valmistelurahan tuloksena tulee olla hankesuunnitelma yhteistyösopimuksineen tai selvitys, miksi valmistelu ei johtanut hankkeeseen.

3. Älykäs kylä -strategiahanke, tukitaso 90 %

Älykkäiden kylien hankkeella tarkoitetaan maaseudun yhteisöjen yhteistyöryhmää, jossa kehitetään innovatiivisia ratkaisuja alueen vahvuuksia ja mahdollisuuksia hyödyntäen. Älykkäät kylät -hankkeet edistävät taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristöön liittyviä innovaatioita yhteistyön kautta. Tavoitteena on hyödyntää monialaisesti eri resursseja, tehdä yhteistyötä ja edistää suunnitelmallista kehittämistä.

Hankkeessa tulee olla vähintään kaksi toimijaa, jotka etsivät yhdessä ratkaisua haasteeseen. Toimijat voivat olla esimerkiksi kylä tai kylä ja kehittämisorganisaatio tai kylä ja tutkimus- tai oppilaitos. Hankkeet voivat olla useamman vuoden mittaisia, jossa ensin laaditaan suunnitelma ja siihen liittyvät toimenpiteet ja konkreettiset toimet (investoinnit). Suunnitelmaan pohjautuviin investointeihin voi saada korkeamman investointituen.

Teemaa on avattu Leader-ryhmän Kahdeksan vuodenajan kylät -strategiassa.

Avainasioita mm. digitaalitekniikan tarjoamia ratkaisuja ja digiloikka, vähähiiliset kylät, kierto- ja biotalous, kestävä ruoantuotanto ja paikallinen ruoka, luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja ympäristönhoito, älykäs sopeutuminen muuttuvaan ilmastoon, tulevaisuuden taitoihin panostaminen, ympäristö -innovaatiot resurssitehokkuuden parantamiseksi, paikallisten energiayhteisöjen luominen, älykkäät turistikohdeet, älykkäät liikenne- ja logistiikkaratkaisut, älykkäät paikalliset palvelut, palveluketjut ja monipalvelukeskukset, turvallisuus, kestävä hyvinvointi: vältetään eristäytymistä ja eriarvoisuutta ihmisten välillä, elinoloja, kulttuuria, turvallisuutta.

3.1. Koulutushankkeet enimmäistukitaso 90 %

Koulutushankkeilla lisätään CAP-suunnitelman erityistavoitteisiin liittyvää osaamista. Koulutushanke voi kohdistua yhteen tai useampaan CAP-suunnitelman tavoitteeseen. Tukea voidaan myöntää maa- ja porotalouden, metsätalouden ja maaseudun yritysten, yhteisöjen ja asukkaiden osaamisen lisäämiseen sekä luonnon, ympäristön ja ilmaston suojeluun liittyvään tiedon lisäämiseen.

Tukea voidaan myöntää sellaiseen koulutukseen, joka täydentää käytännön kokemusta ja säännönmukaista oppivelvollisuuteen perustuvaa koulutusta, keskiasteen tutkintoa taikka yliopisto- tai korkeakoulututkintoa kulumatta osana perus- tai jatkokoulutustutkintoon.

Osaamista voidaan kehittää hankkeilla toteuttamalla esimerkiksi verkkokoulutuksia, työpajoja, vertaisoppimista, valmennuksia, esittelytoimia sekä tila- ja yritysvierailuja.

Hankkeen hakijalla tulee olla riittävä taloudellinen ja toiminnallinen osaaminen hankkeen toteuttamiseen. Pilottihankkeet ovat mahdollisia koulutushankkeen yhteydessä ja niitä voidaan tukea kokeiluja, joissa testataan tuotteen, palvelun tai menetelmän toteutuskelpoisuutta.

- Hakijana voi olla julkis- tai yksityisoikeudellinen yhteisö, jolla on riittävä osaaminen koulutushankkeeseen.
- Koulutuksen on oltava pääsääntöisesti ryhmille suunnattavaa monimuotokoulutusta.
- Enintään puolet koulutuksesta voidaan toteuttaa vierailuina tiloilla, kiinteistöillä, yrityksissä tai muissa vastaavissa tiloissa. Vierailujen keskiössä tulee uuden oppiminen, kuten uudet menetelmät tai teknologia, uusien yritysmahtoisuuksien kehittäminen.
- Tukitaso 90 %, voidaan myöntää koulutukseen, joka koskee maaseudun asukkaiden osaamisen ja toimintavalmiuksien kehittämistä ja yhteistyövalmiuksien lisäämistä.

3.3. Yleishyödylliset investoinnit, tukitaso 65–75 %

Yleishyödyllisten investointien tavoitteena on lisätä asukkaiden viihtyvyyttä, alueen elinvoimaa ja parantaa hiiliviisautta tai sopeutumista ilmastonmuutokseen. Yleishyödyllistä investointia voidaan tukea, jos siitä saatava hyöty ohjautuu alueen asukkaille ja muille toimijoille. Investoinnin kohteen tulee pääsääntöisesti olla alueen asukkaiden ja toimijoiden käytettävissä. Hakijan toiminnan tavanomaisia hankintoja tai yksittäisen ja rajatun harrasteseuran käyttöön tulevia investointeja ei voida tukea kuin erityisperustein.

Maaseudun toimintaympäristön kehittämisen investointia voidaan tukea, kun tuen kohteena on maaseudun palveluja tukeva investointi, jolla on merkitystä maaseudun palvelujen säilyttämisessä ja uudenlaisten järjestämistapojen kehittämisessä.

Investoinneilla tulisi lisätä saavutettavuutta, turvallisuutta, esteettömyyttä ja huomioida erityisryhmät. Tuettavuutta arvioitaessa käytetään valintakriteereitä.

Yleishyödyllinen investointihankkeen kustannusarvio voi olla kooltaan 8000–180000 euroa, sisältäen talkootyön. Mikäli hankekoko on pienempi, kyseessä on pienhanke, jossa julkisintuen osuus tulee olla vähintään 1000 euroa.

Tukea voidaan myöntää investoinnin toteuttamiseksi tarpeellisiin ja kohtuullisiin kustannuksiin, jotka aiheutuvat:

1. rakennuksen hankkimisesta ja rakennuksen, rakennelman tai rakenteen rakentamisessa, korjaamisessa tai laajentamisessa tarvittavien aineiden ja tarvikkeiden hankkimisesta, rakennuksiin tai rakenteisiin kiinteästi liittyvien laitteiden hankkimisesta, suunnittelusta, työpalkoista ja urakoinnista, mukaan lukien rakentamiskohteessa tarvittavista sähkö-, lämpö-, vesi- ja viemäri- sekä tietoliikenneliittymistä aiheutuvat kustannukset osana tuettavaa toimenpidettä;
2. rakennuksen hankinnan yhteydessä maapohjan hankkimisesta siltä osin kuin maan osuus ei ylitä kymmentä prosenttia koko kiinteistön hankinnan tukikelpoisista kustannuksista;
3. sellaisten kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden hankinnasta, jotka oikeuttavat hallitsemaan kehittämistukilain mukaan tukikelpoisessa kehittämishanketoiminnassa käytettävää toimitilaa;
4. koneiden, kaluston, laitteiden ja välineiden hankinnasta sekä hankinnoissa tarvittavista sähkö-, lämpö-, vesi- ja viemäri- sekä tietoliikenneliittymistä aiheutuvat kustannukset osana tuettavaa toimenpidettä;
5. pienimuotoisen, paikallisen vesihuoltotoimenpiteen suunnittelusta ja toteuttamisesta vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) 7 §:n mukaisesti;
6. tietoliikenneverkon ja vastaavan verkon suunnittelusta ja rakentamisesta ja laitehankinnoista sekä verkon rakentamiseksi ja käyttämiseksi välttämättömien käyttöoikeuksien hankinnasta;
7. viranomaisluvista, rekisteröintimaksuista ja muista vastaavista kuluista;
8. vakuutusmaksuista, jotka kohdistuvat hankkeen toteutusaikaan.

Tukea voidaan lisäksi myöntää kiinteän omaisuuden, koneiden ja laitteiden hankinnan yleiskuluihin, kiinteän omaisuuden rakentamisen ja kunnostamisen yleiskuluihin sekä tietokoneohjelmistojen, pilvipalvelujen tai vastaavien ratkaisujen hankkimisesta tai kehittämisestä ja patenttien, käyttöilupien, tekijänoikeuksien sekä tavaramerkkien hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Pohjoisin Lappi

Tukea voidaan myöntää ensisijaisesti uusien 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen koneiden, kaluston, laitteiden ja välineiden hankinnasta aiheutuviin kustannuksiin. Tukikelpoiseksi voidaan kuitenkin hyväksyä myös tietyin perustein hankintameno, joka koskee käytettynä ostettavaa konetta, laitetta, välinettä tai kalustoa.

Asetuksen mukaan investointeihin voidaan myöntää tukea 65 %. Tuen määrä voi olla enintään 100 prosenttia, jos tuen kohteena ovat:

1. turvallisuutta ja varautumista edistävät investoinnit;
2. palvelukokeilujen investoinnit, joilla etsitään ratkaisuja maaseudulla palvelujen saatavuuteen;
3. kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajanpalvelujen investoinnit sekä nuorten palveluja parantavat investoinnit;
4. digitalisaation hyödyntämistä yhteiskäytössä olevissa tiloissa edistävät investoinnit; tai
5. älykkäiden kylien hankkeen suunnitelmaan sisältyvät investoinnit, joilla parannetaan alueen pitkän aikavälin toimintaympäristöä kestävä kehityksen tavoitteet huomioon ottaen.

LPL ry:n linjaus: Tavanomaisessa investointihankkeessa tukiprosentti on 65. Tukiprosentti on 75 % hankkeissa, jotka edistävät turvallisuutta ja varautumista, älykkäät kylät –hankkeen suunnitelmaan sisältyviä investointeja ja nuorten palveluja, jotka ovat aidosti nuorisolähtöisiä (kohderyhmän nuoret ovat mukana valmistelussa) tai edistävät ympäristö- ja ilmastotavoitteita.

Korotettu tukiprosentti on käytössä hankkeissa, joiden julkisen tuen määrä on enintään 50 000 €, pois lukien hankkeet, joiden toimenpiteet kohdistuvat useampaan kylään.

Pienhankkeet, tuen määrä vähintään 1 000 €

Pienhanke voi olla kehittämistä tai investointia. Hankkeen tuki on vähintään 1 000 € ja kokonaiskustannusarvio alle 8 000 €. Tuki maksetaan kertakorvauksena eli tuotosperusteisesti. Hakuvaiheessa kerrotaan, mikä on hankkeen tulos, jota vastaan maksua haetaan (esim. valmis investointi, selvitys, raportti). Pienhankkeilla on helpotettu hakuprosessi, mutta kertakorvausmenetelmä ei mahdollista muutosten hakemista kuin hankeaikaan.

LPL ry:n linjaus: Pienhankkeille järjestetään teemoitettuja hakuja, jolloin voidaan tarjota teeman aihealueeseen liittyen asiantuntijuutta ja tilaisuuksia. Teemoitettujen hakujen yhteydessä voi tukiprosentti olla 75. Teemat päätetään Leaderin hallituksessa. Pienhankkeita voidaan rahoittaa jatkuvalla haulla myös erityisten teemojen ulkopuolelta.

Vähämerkityksellisenä tukena rahoitettavat investoinnit maaseudun palveluiden ja toimintaympäristön kehittämiseen, 40 %

Maaseudun toimintaympäristön kehittämisen investointia voidaan tukea yleishyödyllisille toimijoille, kun tuen kohteena on maaseudun palveluja tukeva investointi, jolla on merkitystä maaseudun palvelujen säilyttämisessä ja uudenlaisten järjestämistapojen kehittämisessä. Tukea voidaan myöntää, jos markkinapuute on todennettavissa ja toiminta ei vääristä kilpailua.

4 Yleiset rahoituslinjaukset ja yhdistyksen omat hankkeet

Rahoituskauden aloitus on viivästynyt ja rahoitusta ohjaava laki ja asetukset ovat valmistuneet kevään 2023 aikana. Tämä on viivästyttänyt osaltaan sähköisen Hyrrä-järjestelmän käyttöönottoa. Tuet avautuvat portaittain alkaen kesäkuun lopusta 2023.

4.1 Valintajaksot

Vuonna 2023 on jatkuva haku kaikille hankemuodoille riippuen kuitenkin Hyrrä-järjestelmän portaittaisesta avautumisesta. Tukea voidaan myöntää strategian mukaisiin hankkeisiin, jotka ylittävät valintakriteerien minimi pisterajan. Viestinnällä tavoitellaan erityisesti uusia hakijoita.

Hakujakson päättymisaika rajaa sen, missä kokouksessa aikaisintaan voidaan ottaa käsittelyyn hakujakson aikana vireille tullut hanke. Jos hanke on puutteellinen, niin se siirretään käsiteltäväksi myöhempään kokoukseen.

Vuoden 2023–2024 valintajaksot

- 1) Hakujakso 17.11.2023–31.1.2024
- 2) Hakujakso 1.2.–14.3.2024
- 3) Hakujakso 15.3.–30.4.2024
- 4) Hakujakso 1.5.–31.5.2024
- 5) Seuraavat valintajaksot lisätään myöhemmin

Kokoukset, joissa hankkeita käsitellään

- 15.2.2024
- 4.4.2024
- 23.5.2024
- 14.6.2024

4.2 Yhdistyksen omat hankkeet

Yhdistys arvioi vuosittain omien hankkeiden tarvetta, jolla varmistetaan strategian toteutuminen. Rahoitusta voidaan tarvittaessa hakea muista rahastoista, järjestää vuosittaisia ideahakuja ja teemahakuja pienhankkeille.

Käynnissä olevat hankkeet 2024:

- Ytyä yrittäjyyteen -nuoret voimavaraksi -hanke, siirtymäkauden rahoitus (jatkoajan hakeminen vuoden loppuun)
- Osaathan se sieki! -koulutushanke, siirtymäkauden rahoitus (mahdollinen jatkoaika)
- Avoimet miljööt ja komeat kuistit -kulttuuriympäristöhanke, maaseuturahasto. Projektityöntekijä töissä 5/2023, toteutusaika 8/2023)
- Kyläväärti -kehittämishanke Älykäs kylä -hankkeiden aktivointiin

Pohjoisin Lappi

- Ympäristöhoidon aktivointihanke, oma kiintiö (50 % työaika)
- Kylien kiertotaloushanke ILIMA, hakijana Peräpohjolan Leader ry
- Vasara ja nauvoja -kehittämishanke, Outokaira Tuottamhan ry

Suunnitteilla olevat hankkeet 2024:

- Ytyä yrittäjyyteen -laajempi yrittäjyysuhanke, aloitus vuonna 2025
- Kulttuuriympäristöjen ennallistaminen ja osaamisen lisääminen Lapin alueella, maaseuturahasto

Teemahaku (tarkoittaa kustannusarviolta alle 8000 € kehittämis- ja investointihankkeita):

- Kylien arjen turvallisuus ja energiaratkaisut -pienhankkeiden teemahaku
- Perinnetiedot ja -taidot tähän päivään- pienhankkeiden teemahaku
- Nuorten tapahtumat ja harrastuskokeilut

Suunnitteilla olevat hankkeet 2024–27:

- Kylien tapahtumatuotanto -pienhankkeet
- Nuoret ja nuorten osallisuus -yhteistyöhanke

